Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування головного закладу вищої освіти)

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(повна назва відокремленого структурного підрозділу)

Циклова комісія *комп'ютерної інженерії*

(назва циклової/предметної комісії)

**"ПОГОДЖЕНО"**
Завідувач
Природничого відділення
*Христина МЕЛЬНИЧУК*
(підпис) (ім'я та прізвище)
"31" 08 20 26 року

**"ЗАТВЕРДЖУЮ"**
Заступник директора
з навчально-методичної роботи
*Микола ДЕРЕВ'ЯНЧУК*
(підпис) (ім'я та прізвище)
"31" 08 20 26 року

# ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

***"Цивільна безпека та захист у кризових ситуаціях"***

(вкажіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

*обов'язкова*

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

**Освітньо-професійна програма**

*"Комп'ютерна інженерія"*

(назва освітньо-професійної програми)

**Спеціальність**

*F7 Комп'ютерна інженерія*

(код і назва спеціальності)

**Галузь знань**

*F Інформаційні технології*

(код і назва галузі знань)

**Освітньо-професійний ступінь**

*фаховий молодший бакалавр*

(назва освітньо-професійного ступеня)

**Мова навчання**

*українська*

(вказати: на якій мові читається предмет)

Чернівці, 2026

**Програма навчальної дисципліни** *"Цивільна безпека та захист у кр. ситуаціях"*

(назва навчальної дисципліни)

складена відповідно до освітньо-професійної програми *"Комп'ютерна інженерія"*

(назва освітньо-професійної програми)

затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 4 від « 28 » березня 2025 року) та введеної в дію наказом ректора № 315 від « 28 » серпня 2026 року.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені (педагогічні) звання)

*Викладач, спеціаліст першої категорії, капітан, О.В. Балацький*

Профайл викладача https://ge-college.chnu.edu.ua/predmetna-komisiia/sklad-predmetnoi-komisii/balatskyi-oleh-v-iacheslavovych/

E-mail o.balackiy@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=9707

Робоча програма обговорена та узгоджена на засіданні циклової комісії *комп'ютерна інженерія*

Протокол № 1 від " 27 " 08 2026 року

Голова циклової комісії _____ *Олександр ТАЩУК*

(підпис) (ім'я та прізвище)

Схвалена Методичною радою

Протокол № 1 від " 27 " 08 2026 року

Голова методичної ради _____ *Ольга БІЛОКРИЛА*

(підпис) (ім'я та прізвище)

**ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО**

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № ____ від _____, 20 __р. _____ _____

(підпис) (ініціали та прізвище голови ЦК)

## 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Анотація:** навчальна дисципліна ***«Цивільна безпека та захист у кризових ситуаціях»*** спрямована на формування в здобувачів освіти знань, умінь і практичних навичок безпечної поведінки в умовах надзвичайних, кризових та воєнних ситуацій.

**Мета:** формування здатності оцінювати ризики, приймати обґрунтовані рішення для збереження життя і здоров'я, діяти за алгоритмами безпечної поведінки під час надзвичайних ситуацій, евакуації, обстрілів, загроз вибухонебезпечних предметів, ядерного, хімічного та біологічного ураження, терористичних загроз, а також забезпечувати власну життєдіяльність в екстремальних умовах.

**Завдання:** сформувати знання про надзвичайні ситуації та їхні ризики; навчити критично сприймати інформацію про небезпеки; відпрацювати алгоритми дій цивільного населення під час обстрілів та евакуації; сформувати навички безпечної поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів; ознайомити із засобами захисту; розвинути психологічну стійкість, навички саморегуляції та взаємодопомоги; сформувати базові навички виживання і підтримання життєдіяльності в екстремальних умовах.

**Предмет навчальної дисципліни:** закономірності виникнення та розвитку небезпечних і кризових ситуацій, ризики для цивільного населення, алгоритми безпечної поведінки, евакуація, захист від небезпечних факторів, психологічна саморегуляція, виживання та життєзабезпечення.

**Пререквізити:** базові знання з природничих наук, фізичної культури, інформатики та громадянської освіти; уміння працювати з інформацією, дотримуватися правил безпеки та виконувати практичні інструкції.

Дисципліна інтегрує знання соціальної і здоров'язбережувальної, інформатичної, природничої та технологічної освітніх галузей. Навчання має практичну, тренінгову та діяльнісну спрямованість.

Студент повинен **знати:** види та ознаки надзвичайних ситуацій; основні ризики для цивільного населення; правила поведінки під час обстрілів і евакуації; правила безпечної поведінки при загрозі вибухонебезпечних предметів; основні ознаки ядерних, хімічних і біологічних загроз; засоби захисту; види стресових реакцій та прийоми саморегуляції; основи виживання та життєзабезпечення.

Студент повинен **вміти:** оцінювати ризики; знаходити й критично аналізувати інформацію; обирати безпечну модель поведінки; діяти за алгоритмами під час обстрілів та евакуації; безпечно поводитися при виявленні підозрілих предметів; використовувати доступні засоби захисту відповідно до інструкцій; застосовувати прийоми саморегуляції та емоційної підтримки; планувати автономне перебування та базове життєзабезпечення в екстремальних умовах.

## Перелік компетентностей здобувача фахової передвищої освіти:

ЗК.02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК.03 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК.09. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. Виявляти готовність до національного спротиву та захисту Батьківщини, усвідомлення суспільної значущості військової служби та повага до неї.

**Спеціальні:**

СК.14. Здатність оцінювати і враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні чинники, що впливають на сферу професійної діяльності.

## Програмні результати навчання

РН.12 Поєднувати теорію і практику, знаходити та обґрунтовувати шляхи рішення типових задач у професійній діяльності з урахуванням виробничих інтересів.

РН.17. Знати та усвідомлювати вплив технічних рішень комп’ютерної інженерії в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті.

РН.21. Розуміти сутність, правові засади та складові національного спротиву, демонструвати готовність до захисту національних інтересів, незалежності та територіальної цілісності України

## 2. Опис навчальної дисципліни

### 2.1. Загальна інформація

| Назва навчальної дисципліни **“ Цивільна безпека та захист у кризових ситуаціях ”** | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Форма навчання | Рік підготовки | Семестр | Кількість | | | Вид підсумкового контролю |
| | | | Кредитів | Годин | Модулів | |
| Денна | 2 | 3-4 | 3 | 90 | 2 | **ЗАЛІК** |

### 2.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

| № за/п | Назви модулів і тем | Кількість годин | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | денна форма | | | | | | |
| | | УСЬОГО | у тому числі: | | | | | |
| | | | лекції | семінари | практичні | лабораторні | індивідуальні | сам. робота |
| **МОДУЛЬ І.** ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ В КРИЗОВИХ УМОВАХ | | | | | | | | |
| **1** | **Тема 1.** Надзвичайні ситуації: причини виникнення, класифікація та ознаки. Воєнний стан. | **6** | 2 | – | 2 | – | – | 2 |
| **2** | **Тема 2.** Моніторинг інформації, оцінювання ризиків та прогнозування наслідків небезпечних ситуацій. | **6** | 1 | – | 2 | – | – | 3 |
| **3** | **Тема 3.** Поведінка цивільного населення в умовах наближення бойових дій. | **6** | 1 | – | 2 | – | – | 3 |
| **4** | **Тема 4.** Дії під час стрілецького обстрілу, авіаційного та ракетного нальоту, артилерійського обстрілу. | **6** | 2 | – | 2 | – | – | 2 |
| **5** | **Тема 5.** Евакуація цивільного населення в умовах наближення бойових дій та із зони бойових дій. | **6** | 2 | – | 2 | – | – | 2 |
| **6** | **Тема 6.** Вибухонебезпечні предмети: попередження ризиків та безпечна поведінка. | **6** | 2 | – | 2 | – | – | 2 |
| **7** | **Тема 7.** Ядерні, хімічні та біологічні загрози. Захисні властивості споруд, техніки та місцевості. Засоби захисту. | **6** | 2 | – | 2 | – | – | 2 |

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **8** | **Тема 8.** Терористичні акти: види, ризики та порядок дій. | **6** | 1 | – | 2 | – | – | 3 |
| **9** | **Тема 9.** Психологічна стійкість та саморегуляція під час надзвичайних ситуацій. | **6** | 2 | – | 2 | – | – | 2 |
| | **Разом** (за модулем 1) | **54** | 15 | – | 18 | – | – | 21 |
| | **МОДУЛЬ ІІ.** ВИЖИВАННЯ ТА ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ | | | | | | | |
| **10** | **Тема 10.** Само- та взаємодопомога при гострих стресових реакціях. | **6** | 1 | | 2 | | | 3 |
| **11** | **Тема 11.** Основи та принципи виживання в екстремальних умовах. | **6** | 1 | | 2 | | | 3 |
| **12** | **Тема 12.** Забезпечення життєдіяльності в екстремальних умовах. | **6** | 1 | | 2 | | | 3 |
| **13** | **Тема 13.** Тривожний наплічник. Одяг та засоби для перебування в екстремальних умовах. | **6** | 1 | | 2 | | | 3 |
| **14** | **Тема 14.** Укриття: вибір місця, обладнання та підтримання життєзабезпечення. | **6** | 2 | | 2 | | | 2 |
| **15** | **Тема 15.** Моделювання алгоритмів безпечної поведінки в кризових ситуаціях. | **6** | 1 | | 2 | | | 3 |
| | **Разом** (за модулем 2) | **36** | **7** | **–** | **12** | **–** | **–** | **17** |
| | **Усього за курс** | **90** | **22** | **–** | **30** | **–** | **–** | **38** |

## 3. Теми лекційних занять

**Тема 1.** Надзвичайні ситуації: причини виникнення, класифікація та ознаки. Воєнний стан.

**План**

1. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.
2. Ознаки небезпечних і кризових ситуацій. Прогнозовані та непрогнозовані ситуації воєнного походження.
3. Воєнний стан: особливості безпечної поведінки цивільного населення.
4. Основні служби, що надають компетентну та фахову допомогу.

**Тема 2.** Моніторинг інформації, оцінювання ризиків та прогнозування наслідків небезпечних ситуацій.

**План**

1. Джерела інформації про небезпеки та правила їх критичного сприймання.
2. Моніторинг і аналіз інформації для прогнозування наслідків небезпечних ситуацій.
3. Визначення ймовірних ризиків в умовах невизначеності.
4. Моделювання розвитку небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального та воєнного характеру.

**Тема 3.** Поведінка цивільного населення в умовах наближення бойових дій.

**План**

1. Порядок підготовки до можливого погіршення безпекової ситуації.
2. Вибір безпечної моделі поведінки в умовах невизначеності.
3. Алгоритм дій під час загроз воєнного характеру.
4. Оцінювання власних можливостей, ресурсів та обмежень.

**Тема 4.** Дії під час стрілецького обстрілу, авіаційного та ракетного нальоту, артилерійського обстрілу.

**План**

1. Правила поведінки під час сигналу повітряної тривоги.
2. Вибір і використання безпечного місця/укриття.
3. Дії під час стрілецького, артилерійського, авіаційного та ракетного обстрілу.

4. Алгоритми безпечної поведінки після припинення обстрілу.

**Тема 5.** Евакуація цивільного населення в умовах наближення бойових дій та із зони бойових дій.

**План**

1. Види та організація евакуації.

2. Підготовка до евакуації та формування індивідуального плану дій.

3. Вибір безпечного маршруту, порядок пересування та взаємодія з відповідними службами.

4. Дії під час евакуації дітей, літніх людей та осіб з інвалідністю.

**Тема 6.** Вибухонебезпечні предмети: попередження ризиків та безпечна поведінка.

**План**

1. Основні ризики, пов’язані з мінами та вибухонебезпечними предметами.

2. Ознаки потенційно небезпечних ділянок.

3. Алгоритм дій при виявленні підозрілого предмета.

4. Заборонені дії та порядок повідомлення відповідних служб.

**Тема 7.** Ядерні, хімічні та біологічні загрози. Захисні властивості споруд, техніки та місцевості. Засоби захисту**.**

**План**

1. Властивості та ознаки застосування ядерної зброї, хімічної атаки і бойових біологічних речовин.

2. Захисні властивості споруд, техніки та місцевості.

3. Засоби індивідуального захисту органів дихання, шкіри та очей.

4. Правила поведінки при радіаційному, хімічному та біологічному забрудненні.

**Тема 8.** Терористичні акти: види, ризики та порядок дій.

**План**

1. Види терористичних актів та способи дій терористів.

2. Розпізнавання небезпечних ситуацій і оцінювання ризиків.

3. Порядок дій під час терористичного акту та після його завершення.

4. Взаємодія з екстреними службами.

**Тема 9.** Психологічна стійкість та саморегуляція під час надзвичайних ситуацій.

**План**

1. Психологічна стійкість як складова безпечної поведінки.
2. Стресові реакції та їх прояви.
3. Прийоми саморегуляції в кризових ситуаціях.
4. Виявлення власних ресурсів і меж можливостей.

**Тема 10.** Само- та взаємодопомога при гострих стресових реакціях.

**План**

1. Панічний напад, тривога, істерика, ступор, апатія.
2. Прояви гніву, злості та агресії.
3. Прийоми емоційної підтримки інших осіб.
4. Безпечна комунікація та алгоритми допомоги у кризовій ситуації.

**Тема 11.** Основи та принципи виживання в екстремальних умовах.

**План**

1. Матеріальна, фізична та психологічна підготовка до перебування в екстремальних умовах.
2. Пріоритети виживання та оцінювання обстановки.
3. План виживання та вибір стратегії поведінки.
4. Безпечне переміщення та організація побуту в екстремальних умовах.

**Тема 12.** Забезпечення життєдіяльності в екстремальних умовах.

**План**

1. Добування та очищення води.
2. Добування і безпечне використання вогню.
3. Організація харчування та зберігання запасів.
4. Базове забезпечення ліками та засобами першої допомоги.

**Тема 13.** Тривожний наплічник. Одяг та засоби для перебування в екстремальних умовах.

**План**

1. Призначення та склад тривожного рюкзака.
2. Вибір одягу і спорядження залежно від кліматичних умов.
3. Індивідуальні запаси води, їжі, засобів гігієни та зв’язку.

4. Практичне формування набору для автономного перебування.

**Тема 14.** Укриття: вибір місця, обладнання та підтримання життєзабезпечення.

**План**

1. Вибір безпечного місця для укриття.
2. Види та базові принципи облаштування укриттів.
3. Підтримання життєзабезпечення в укритті.
4. Гігієнічні правила і норми в умовах невизначеності.

**Тема 15.** Моделювання алгоритмів безпечної поведінки в кризових ситуаціях. Підсумкове тренінгове заняття.

**План**

1. Аналіз ситуації та визначення основних ризиків.
2. Вибір і обґрунтування стратегії безпечної поведінки.
3. Моделювання алгоритму дій під час надзвичайної ситуації.
4. Презентація стратегії безпечної поведінки та підсумкове практичне відпрацювання.

***Примітка.*** Контроль виконання завдань, винесених на підготовку до лекційних занять та опрацювання лекційного матеріалу, здійснюється в межах модульного контролю. Однією з опор для опрацювання лекційного матеріалу є конспект лекцій, що ведеться студентами. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретний модуль.

## 4. Теми практичних занять

**Тема:** Оцінювання ризиків у надзвичайних ситуаціях. Моделювання безпечної поведінки.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

**Тема:** Алгоритми дій під час обстрілу та евакуації цивільного населення.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

**Тема:** Розпізнавання ризиків від вибухонебезпечних предметів. Засоби захисту та правила укриття.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

**Тема:** Вибір та облаштування безпечного укриття. Планування життєзабезпечення.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

**Тема:** Психологічна саморегуляція. Само- та взаємодопомога в стресових ситуаціях.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

**Тема:** Розпізнавання дезінформації та маніпуляцій. Перевірка джерел і базові правила кібербезпеки.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

**Тема:** Практичне відпрацювання алгоритмів домедичної допомоги: критична кровотеча, турнікет, тампонування, дихальні шляхи, MARCH.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

**Тема:** Комплектація тривожного наплічника. Практичні способи добування вогню, очищення води, облаштування укриття, в’язання вузлів.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

**Тема:** Орієнтування на місцевості. Побудова безпечного маршруту та моделювання виходу з кризової ситуації.

Практичне завдання: виконання ситуативних вправ, аналіз ризиків, моделювання безпечної поведінки та обґрунтування обраного алгоритму дій.

***Примітка.*** Контроль виконання завдань, винесених на підготовку до практичних занять здійснюється в межах відповідного заняття. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретне заняття.

## 5. Самостійна робота

Принципи організації самостійної роботи студентів

– використання міждисциплінарних зв’язків з уже вивченими курсами;
– робота з фрагментами першоджерел, зокрема, й англомовними;
– втілення результатів виконання роботи у різних формах творчих завдань;
– діалогічність і ідейний взаємообмін (зокрема, позаурочний) студентів щодо змісту самосійної роботи; взаємне збагачення студентами знань одне одного через представлення власних тематичних траєкторій.

**Тема 1**

Складання пам’ятки «Мої дії при виникненні НС»;

**Тема 2**

Порівняння офіційних джерел інформації та виявлення ознак недостовірного повідомлення;

**Тема 3**

Розроблення особистого плану підготовки до погіршення безпекової ситуації;

**Тема 4**

Підготовка пам’ятки «Дії під час обстрілу»;

**Тема 5**

Складання індивідуального маршруту евакуації;

**Тема 6**

Підготовка пам’ятки «Побачив підозрілий предмет: що робити?»;

**Тема 7**

Опрацювання правил використання засобів індивідуального захисту за офіційними інструкціями;

**Тема 8**

Аналіз типових ризиків під час терористичних актів та способів їх зменшення;

**Тема 9**

Підготовка переліку прийомів саморегуляції;

**Тема 10**

Рекомендації щодо емоційної підтримки людини в кризовому стані;

**Тема 11**

Розроблення плану автономного перебування на 24–72 години;

**Тема 12**

Складання переліку мінімальних запасів води, харчування, ліків та засобів гігієни;

**Тема 13**

Обґрунтування складу тривожного наплічника для конкретної ситуації;

**Тема 14**

Схематичне зображення безпечного укриття та засобів його життєзабезпечення;

**Тема 15**

Підготовка комплексного алгоритму дій у змодельованій кризовій ситуації.

***Примітка.*** Контроль виконання завдань, винесених на самостійне опрацювання, здійснюється в межах модульного контролю і передбачає перевірку конспекту, розв’язаних завдань, створеного проєкту чи навчально-дослідного завдання. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретний модуль.

## 6. Система контролю та оцінювання

### 6.1. Види та форми контролю

| Поточний контроль | Види контролю | Форма контролю | Підсумковий контроль | Форма контролю |
|---|---|---|---|---|
| **Лекційні заняття** | Тести, усне опитування, аналіз ситуацій | Виконання завдань під час занять | Залік | Залікова підсумкова робота / комплексне практичне завдання |
| **Практичні заняття** | Практичні завдання, ситуативні вправи, тренінги | Демонстрація алгоритмів дій та обґрунтування рішень | Залік | Підсумкове тренінгове заняття |
| **Самостійна робота** | Індивідуальні завдання, пам’ятки, алгоритми, мініпроєкти | Подання та презентація результатів | Залік | Оцінювання сформованих результатів навчання |

Поточний контроль спрямований на перевірку засвоєння понять, правил і алгоритмів безпечної поведінки та на оцінювання практичного застосування знань у змодельованих ситуаціях. Під час практичних занять оцінюються правильність виконання алгоритму, дотримання правил безпеки, здатність оцінити ризики та обґрунтувати рішення.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

### 6.2. Засоби оцінювання

- тестові завдання;
- ситуативні завдання та кейси;
- практичні тренінгові вправи;
- індивідуальні завдання;
- пам’ятки та алгоритми безпечної поведінки;
- презентації/мініпроєкти;
- комплексне підсумкове практичне завдання.

### 6.3. Розподіл балів

| Вид діяльності | Кількість балів |
|---|---|
| Поточна робота за темами (15 тем × 2 бали) | **30** |
| Самостійна робота | **20** |
| Підсумковий контроль | **50** |
| Разом | **100** |

### 6.4. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ЄКТС | Оцінка за національною шкалою |
|---|---|---|
| 90-100 | **A** | *Зараховано* |
| 80-89 | **B** | |
| 70-79 | **C** | |
| 60-69 | **D** | |
| 50-59 | **E** | |
| 35-49 | **FX** | *Не зараховано* з можливістю повторного складання |
| 0-34 | **F** | *Не зараховано* з обов’язковим самостійним повторним вивченням дисципліни |

### 6.5. Критерії оцінювання

| Показник | Оцінка ЄКТС | Характеристика |
|---|---|---|
| 90-100 | **A** | студент/студентка правильно та самостійно визначає ризики, обирає безпечний алгоритм, обґрунтовує рішення, практично демонструє набуті навички та критично оцінює інформацію. |
| 80-89 | **B** | правильне виконання більшості завдань, незначні неточності, здатність самостійно застосовувати алгоритми в типових ситуаціях. |
| 70-79 | **C** | достатнє розуміння матеріалу та виконання практичних завдань із окремими неточностями. |
| 60-69 | **D** | фрагментарне, але загалом достатнє розуміння основних правил безпечної поведінки; завдання виконується за зразком. |
| 50–59 | **E** | мінімально достатні знання, значна потреба в допомозі під час виконання практичних завдань. |
| 35-49 | **FX** | результати навчання не досягнуті знання та навички нижчі мінімально необхідного рівня |
| 0-34 | **F** | знання та навички відсутні або перебувають на критично низькому рівні, завдання не виконані, обов’язкові результати навчання не досягнуті; необхідне повторне проходження навчального курсу. |

## 7. Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ВСП «Фаховий коледж ЧНУ»:

- Етичний кодекс Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»
- Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату у Відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж Чернівецького національного університеті імені Юрія Федьковича»
- Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича

**Використання здобувачами фахової передвишої освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:**

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з порушенням інших вимог академічної доброчесності;

# 8. Рекомендовані джерела

## 8.1. Нормативно-правові акти

1. **Кодекс цивільного захисту України** : Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI (зі змінами та доповненнями).
2. **Закон України «Про національну безпеку України»** від 21.06.2018 № 2469-VIII.
3. **Закон України «Про правовий режим воєнного стану»** від 12.05.2015 № 389-VIII.
4. **Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»** від 16.03.2000 № 1550-III.
5. **Закон України «Про охорону праці»** від 14.10.1992 № 2694-XII.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
7. Наказ МОН України від 14.04.2026 № 615 «Про деякі питання викладання навчального предмета "Захист України"».

## 8.2. Основна література

1. О.І. Запорожець, В.О. Михайлюк, Б.Д. Халмурадов, А. В. Русаловський, Н. В. Кулалаєва Цивільний захист : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 488 с.
2. Безпека життєдіяльності та цивільний захист [Електронний ресурс]: підручник / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові данні. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 267 с.
3. Навчальний посібник з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»: навч. посіб. Дніпро: ПП Вахмістров О.Є., 2022. 148 с.
4. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: О. І. Полукаров. – Електронні текстові данні. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 148 с.
5. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / П. Б. Волянський, А. М. Гринзовський, С. О. Гур'єв та ін. ; за заг. ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 224 с.
6. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 176 с.

## 8.3. Допоміжна література та методичні матеріали

1. **Захист України. Профільний рівень** : підручник для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти / [А. А. Гудима, К. О. Пашко, І. М. Ґарасимів, М. М. Фірман]. Тернопіль : Астон, 2024.
2. **Рекомендації ДСНС України щодо дій населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру та кризових станів**. Київ : Державна служба України з надзвичайних ситуацій, 2023.
3. **Алгоритми надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних станів (TCCC / MARCH)** : навчально-методичний посібник для здобувачів освіти. Київ : МОЗ України / ДСНС, 2023. 112 с.

## 9. Інформаційні ресурси

1. Офіційний вебпортал **Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України)**. — URL: https://dsns.gov.ua
2. Освітній портал **«Абетка безпеки ДСНС»** (інтерактивні інструкції та правила поведінки в умовах НС). — URL: https://bezpeka.dsns.gov.ua/
3. Офіційний сайт **Міністерства оборони України** (розділи цивільно-військового співробітництва та підготовки). — URL: https://mod.gov.ua
4. Платформа **Всеукраїнська школа онлайн** (розділи з курсу «Захист України» та «Безпека життєдіяльності»). — URL: https://lms.e-school.net.ua